

Gospodična učiteljica na obisku v Cerkljanskem muzeju

V letu 2002 sem v Cerkljanskem muzeju pripravljala razstavo o osnovnih šolah na Cerkljanskem. Bila je ena mojih prvih povsem samostojnih muzejskih razstav. Na njej sem predstavila razvoj osnovnega šolstva po cerkljanskih vaseh od začetkov v drugi polovici 19. stoletja do leta 1972, ko so v Cerknem odprli novo šolo. Z njo smo v muzeju praznovali 30-letnico šole. Na razstavi so bile posamezne šole predstavljene s kratkim historiatom in seznamom učiteljev, ki so na šoli poučevali. Poleg dokumentarnega gradiva (šolske kronike, spričevala, pisni izdelki učencev ...) so bile na ogled fotografije šolskih stavb, učencev, učiteljev in dogodkov iz življenja šol. Razstavljeni so bili tudi kosi šolske opreme, učbeniki, učila in pripomočki ter drugo gradivo, ki je kakorkoli povezano s šolo. Čeprav z opremo iz različnih obdobj, nam je uspelo sestaviti šolski razred.

V času priprave razstave sem se s prošnjo za pomoč obrnila tudi na Slovenski šolski muzej, tako glede gradiva kot tudi pedagoškega programa. Slišala sem za njihove Učne ure naših babic in dedkov, ki so takrat že postajale prepoznavne, čeprav nabor tem še ni bil tako raznolik, kot je danes. Zdelo se mi je, da bi bila učna ura odlična dopolnitev ogleda razstave tako za otroke kot odrasle. Seveda sem se želela prej na lastne oči prepričati, kako vse skupaj poteka. S kolegico Mirjam Gnezda sva šli v *izvidnico*, beri na obisk učne ure v šolski muzej, in sicer na petstoto ponovitev, ki je bila namenjena javnosti. Gospodična učiteljica v podobi Tajе Gubenšek naju je navdušila. Prepričala je tako s svojo podobo kot z nastopom, ki je bil povsem v maniri nekdanje šolske prakse, vključno s kaznovanjem. No, čeprav naju kazen ni doletela, je v spominu ostal tisti občutek, ko bi se človek najraje spremenil v miško, da ga strogo oko učiteljice ne bi ujelo pri domnevnem deliktu. Skratka, bilo je zelo doživljajsko in z učiteljico, kustosinjo Matejo Ribarič in vodstvom muzeja smo se dogovorili za gostovanje v okviru naše razstave.

V sredo, 23. oktobra 2002, sem se navsezgodaj odpeljala v Ljubljano po našo učiteljico. Dogovorili sva se za tri ponovitve učne ure *Cesarska pesem*. V dopoldanskem času jo je izvedla za dva razreda učencev 7. in 8. razreda Osnovne šole Cerkno. Šolarji so se seveda sprva smejali učiteljici, a so hitro ugotovili, da z njo ni šale. Ne glede na to jim je bila očitno učna ura zelo všeč, nekateri so se namreč vrnili tudi na popoldansko izvedbo, ki je bila namenjena javnosti. Na popoldanski učni uri se je tako zbral pisan razred *učencev* različnih generacij, med njimi kar nekaj upokojenih učiteljic, ki so po uri z nami delile svoje izkušnje. Na koncu je bilo vzdušje prav prijetno in sproščeno. Nastala je tudi *razredna* fotografija z gospodično učiteljico.

Sodelovanje s Slovenskim šolskim muzejem se je izkazalo kot zelo dobra izkušnja, tudi zato ni ostala edina. Moči smo spet združili v letu 2014, ob pra-

*Priložnostni sošolci z gospodično učiteljico Tajo Gubenšek,
23. oktobra 2002 (foto hrani Cerkljanski muzej).*

znovanju dvestote obletnice rojstva matematika in cerkljanskega rojaka Franca Močnika. Skupaj smo pripravili manjšo občasno razstavo z naslovom *Z vrlino in delom*, ki jo je zaokrožil bogat vsebinski katalog z istim naslovom. Poleg Močnikove življenjske poti smo želeli predstaviti delo, ki ga je opravil kot matematik, učitelj in pisec matematičnih učbenikov ter šolski svetnik in nadzornik najprej na Kranjskem in kasneje na Štajerskem. Posebno pozornost smo namenili njegovemu pedagoškemu delu, zato je bil razstavni prostor zamišljen kot nekdanja učilnica z različnimi učnimi pripomočki in učbeniki. Močnikovi učbeniki so namreč v izvorni obliki in po njegovi smrti v različnih priredbah in za različne stopnje osnovnih in srednjih šol izhajali skoraj sto let. Na panojih so bile podane osnovne informacije, ki so jih obiskovalci lahko dopolnili z interaktivnimi vsebinami. Lahko so se preskusili tudi v reševanju nalog iz Močnikovih računnic in svoje znanje o Močniku preverili na kvizu. Kot rečeno, je bila posebna pozornost posvečena Močnikovemu pedagoškemu delu, zato brez učne ure računstva ni šlo. Za učence 6. in 8. razredov Osnovne šole Cerkno smo 20. oktobra 2014 pripravili štiri ponovitve. Izvedla sta jih Anton Arko, ki je za vsako skupino pripravil uvod v učno uro, in gospodična učiteljica Natalija Žižić.

Odzivi otrok so bili podobni kot ob prvi izvedbi tovrstne učne ure v našem muzeju; radovednost, malce strahu in na koncu olajšanje: »Uff, na srečo je bila samo igra.« Prepričana sem, da so učne ure, kot jih izvaja Slovenski šolski muzej

*Anton Arko uvaja učence v učno uro računstva,
20. oktobra 2014 (foto hrani Cerkljanski muzej).*

odličen način, kako otrokom posredovati znanje. Še vedno namreč drži: tisto, kar sami doživimo iz prve roke, se nam precej globlje vtisne v spomin kot stvari, o katerih zgolj beremo ali slišimo.

Milojka Magajne, muzejska svétnica,
Mestni muzej Idrija, Cerkljanski muzej